

Sygn. akt III UK 184/14

POSTANOWIENIE

Dnia 25 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania Z. G.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.
o prawo do emerytury,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 25 marca 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 czerwca 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. wyrokiem z dnia 11 czerwca 2014 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczonego Z. G. od wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 18 lutego 2014 r. oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B., którą organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury z powodu nieudokumentowania 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Ubezpieczony Z. G. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 11 czerwca 2014 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 10a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 2 ust. 2 pkt 13 lit. a ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1991 r. Nr 104,

poz. 450 ze zm.), a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 328 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego związanego z wykładnią art. 10a ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i jej wpływu na stosowanie art. 2 ust. 2 pkt 13 lit. a ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, zasad ustalania emerytur i rent oraz zmiany niektórych ustaw oraz wpływu interpretacji przepisu prawnego uchwalonego w 1998 r. na interpretację prawa i stan faktyczny zaistniały pod rządami przepisów funkcjonujących przed wejściem w życie art. 10a ustawy o emeryturach i rentach z FUS i funkcjonujących w okresie od listopada 1991 r. do 1 kwietnia 1999 r. Zdaniem skarżącego, sprawy z zakresu stosowania wyżej powołanych przepisów nie były przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości

stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada ponadto zauważyć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia

Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Sygnalizowana przez skarżącego we wniosku o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestia w oczywisty sposób nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego w zaprezentowanym rozumieniu. Przedstawiając ją, skarżący przede wszystkim zdaje się w ogóle nie dostrzegać, iż zasadą prawa ubezpieczeń społecznych jest to, że ocena uprawnień do świadczeń jest dokonywana na podstawie przepisów obowiązujących w dacie zgłoszenia wniosku o te świadczenia, chyba że co innego wynika z tych przepisów, bądź osoba ubiegająca się o świadczenie spełniła wszystkie ustawowe warunki prawa do tego świadczenia pod rządami przepisów wcześniej obowiązujących. Tylko wtedy można bowiem mówić o korzystającym z zasady ochrony prawie nabytym, rozumianym jako ekspektatywa maksymalnie, czy też całkowicie ukształtowana.

Dlatego też zupełnie niezrozumiałe dla Sądu Najwyższego jest powoływanie się przez skarżącego, zarówno w podstawach zaskarżenia, jak i w zaprezentowanym jako przesłanka przedsądu zagadnieniu prawnym na regulację art. 2 ust. 2 pkt 13 lit. a ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, zasadach ustalania emerytur i rent oraz zmianie niektórych ustaw, skoro ustawa ta utraciła moc z dniem 1 stycznia 1999 r. na podstawie art. 195 pkt 9 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Niezależnie jednak od tego należy zauważyć, że regulacja tego przepisu jest ona tożsama z regulacją przyjętego za podstawę oceny dokonanej przez Sąd drugiej instancji art. 6 ust. 2 pkt 14 ustawy o emeryturach i rentach. Oba wymienione przepisy uzależniają bowiem uznanie okresu pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarze Państwa Polskiego za okres składkowy od objęcia jej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i opłacenia składek na to ubezpieczenie lub zwolnienia od opłacania składki za wyjątkiem okresu przypadającego przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tego tytułu, jeżeli prowadzenie działalności odpowiadało warunkom ubezpieczenia.

Nieuwzględnienie przez Sądy *meriti* zgłoszonego przez skarżącego okresu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 1 czerwca 1991 r. do dnia 7 lipca 1997 r. nie było zatem następstwem oceny tego okresu z pominięciem

art. 2 ust. 2 pkt 13 lit. a ustawy rewaloryzacyjnej, gdyż ocena dokonana na podstawie tego przepisu musiałaby dać taki sam efekt, jak przeprowadzona na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 14 ustawy o emeryturach i rentach, lecz stanowiło konsekwencję ustalenia, że w całym tym okresie skarżący był uprawniony do renty inwalidzkiej. To zaś powodowało, że zgodnie z obowiązującym wówczas art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu, w związku z czym nie spełniał warunków określonych w żadnym z obu wymienionych wyżej przepisów. Przepis art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. stanowił bowiem, że ubezpieczeniu (na podstawie tej ustawy) nie podlegają osoby prowadzące działalność gospodarczą, które mają ustalone prawo do emerytury lub renty, chyba że zgłoszą wniosek o objęcie ubezpieczeniem.

Skarżący zupełnie opacznie pojmując natomiast odwołanie się przez Sąd Apelacyjny art. 10a ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ wskazanie tego przepisu, który co do zasady pozwala na uwzględnienie w stażu emerytalnym okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, nastąpiło wyłącznie w związku z poszukiwaniem podstawy prawnej, która umożliwiłaby doliczenie skarżącemu spornego okresu. Poszukiwaniu temu towarzyszyła zaś trafna konstatacja, że skarżący „nie jest objęty dyspozycją art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”. Wypada bowiem podkreślić, że przepis ten może być stosowany tylko w odniesieniu do mężczyzn, którzy osiągnęli wiek emerytalny co najmniej 65 lat, a więc tak zwany „powszechny wiek emerytalny”.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż ubezpieczony nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.